

Μελλοντικές ανάγκες και προτεραιότητες όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία στα κράτη μέλη της ΕΕ

Περίληψη της ευρωπαϊκής μελέτης

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία συγκέντρωσε πληροφορίες από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις μελλοντικές ανάγκες τους όσον αφορά την έρευνα, οι οποίες θα αποτελέσουν τη βάση μιας νέας έκθεσης με τίτλο «Μελλοντικές ανάγκες και προτεραιότητες όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Ο στόχος ήταν να συλλεχθούν ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με αυτές τις ανάγκες και προτεραιότητες όσον αφορά την έρευνα, με σκοπό την ενημέρωση των ερευνητικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Επιπρόπτη, τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των κοινωνικών οργάνων και των κρατών μελών και την καθοδήγηση της έρευνας στον τομέα της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας την επόμενη δεκαετία.

Από κάθε κρατό μέλος ζητήθηκε να εκπονήσει έκθεση σχετικά με τους νεοεμφανιζόμενους κινδύνους και τις μελλοντικές ανάγκες και προτεραιότητες του στον τομέα της ΕΑΥ, συμπεριλαμβάνοντας τις απόψεις των κοινωνικών εταίρων και όλων των σχετικών ερευνητικών ιδρυμάτων, σύμφωνα με την πρακτική που εφαρμόζεται σε κάθε κράτος μέλος. Η τελική έκδοση της περιλήψης της έκθεσης στηρίζεται σε αυτές τις επιμέρους εκθέσεις των κρατών μελών.

Η έκθεση παρέχει γενικά συμπεράσματα σχετικά με τις μελλοντικές ανάγκες όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ΕΑΥ, οι οποίες συνοψίζονται κατωτέρω.

Μελλοντικές ανάγκες και προτεραιότητες όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με στόχο τον εντοπισμό των μελλοντικών αναγκών και προτεραιοτήτων όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ΕΑΥ, σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Ηέκθεση έχει στόχο να στηρίξει τη συζήτηση που διεξάγεται στα κράτη μέλη της ΕΕ για τις μελλοντικές ανάγκες και προτεραιότητες όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ΕΑΥ σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός συγκαριένει, ως εκ τούτου, σχέδιο για τις ακολουθήσεις ενέργειες το 2000, με σκοπό να συλλέξει απόψεις σχετικά με τα συμπεράσματα της έκθεσης. Με βάση αυτές τις παραπορήσεις, ο στόχος είναι να εκπονηθεί ένα ενοποιημένο έγγραφο προτεραιοτήτων για μελλοντικά προγράμματα έρευνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύνολο αναγκών και προτεραιοτήτων όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ΕΑΥ

Προσδιορίστηκαν συνολικά 10 προτεραιότητες, κάθε μία από τις οποίες επιτημάθηκε τουλάχιστον από τα δύο τρίτα των κρατών μελών ως μελλοντική προτεραιότητα όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ΕΑΥ (βλ. πίνακα 1)

Πίνακας 1. Σύνολο προτεραιοτήτων όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ΕΑΥ

■ Ψυχοκοινωνικοί παράγοντες κινδύνου
■ Εργονομικοί παράγοντες κινδύνου
■ Χημικοί παράγοντες κινδύνου
■ Κίνδυνοι ασφάλειας
■ Διαχείριση κινδύνου στις ΜΜΕ
■ Επαγγελματικές και άλλες ασθενειες που οφείλονται στην εργασία
■ Κίνδυνοι σε συγκεκριμένες δραστηριότητες
■ Εκτίμηση κινδύνου
■ Αντικατάσταση επικίνδυνων ουσιών
■ Φυσικοί παράγοντες κινδύνου

Υπόμνημα:

Ο αριθμός των κρατών μελών που έδωσαν ιδιαίτερη προσοχή σε έναν ή περισσότερους κινδύνους μιας συγκεκριμένης κατηγορίας

- = κίνδυνοι που αναφέρθηκαν 13 φορές
- = κίνδυνοι που αναφέρθηκαν 12 φορές
- = κίνδυνοι που αναφέρθηκαν 11 φορές
- = κίνδυνοι που αναφέρθηκαν 10 φορές

Τα ψυχοκοινωνικά θέματα, οι εργονομικοί και οι χημικοί παράγοντες κινδύνου εμφανίστηκαν συνολικά ως οι πρωταρχικές προτεραιότητες για μελλοντική έρευνα. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έδωσαν προτεραιότητα σε αυτούς τους τρεις τομείς, τους οποίους ενέταξαν ως θέματα προτεραιότητας σε αρκετές κατηγορίες. Στον τομέα των ψυχοκοινωνικών θεμάτων η έμφαση δόθηκε στο εργασιακό άγχος. Στα εργονομικά θέματα δόθηκε ιδιαίτερη προτεραιότητα στις χειρωνακτικές εργασίες και τις επίπονες στάσεις του σώματος κατά την εργασία.

Όσον αφορά τους κινδύνους των χημικών ουσιών, η προτεραιότητα δόθηκε στις τοξικές/επικίνδυνες χημικές ουσίες και ιδίως στις καρκινογόνους ουσιών. Επιπλέον, η έρευνα για την αντικατάσταση των χημικών ουσιών με σκοπό τη μείωση των κινδύνων εμφανίστηκε μεταξύ των 10 πρώτων προτεραιοτήτων. Προτεραιότητα δόθηκε επίσης στις χημικές ουσίες στην κατηγορία της εκτίμησης κινδύνου.

Η προτεραιότητα που αναφέρθηκε στη συνέχεια με τη μεγαλύτερη συχνότητα αφορούσε τους κινδύνους ασφάλειας (ιδίως τους ανθρώπινους παράγοντες) και ακολούθησε η διαχείριση κινδύνου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Οι ΜΜΕ κατέλαβαν επίσης υψηλή θέση στις κατηγορίες των προτεραιοτήτων επιμέρους ομάδων και των θεμάτων οργάνωσης της εργασίας.

Από τα δύο τρίτα των κρατών μελών αναφέρθηκαν: επαγγελματικές και άλλες ασθενειες που οφείλονται στην εργασία, κίνδυνοι που αφορούν συγκεκριμένες δραστηριότητες, εκτίμηση κινδύνου, αντικατάσταση χημικών ουσιών και φυσικοί παράγοντες κινδύνου.

Στον τομέα των επαγγελματικών και άλλων ασθενειών που οφείλονται στην εργασία, τα κράτη μέλη διαπίστωσαν για μία ακόμη φορά την ανάγκη για περισσότερη έρευνα των προβλημάτων που δημιουργούνται από την έκθεση σε συνδυασμό παραγόντων, στους οποίους περιλαμβάνονται και σύνθετοι συνδυασμοί που προκύπτουν από την εφαρμογή νέων τεχνολογιών. Μεταξύ των φυσικών παραγόντων κινδύνου, ο θόρυβος και τη λεκτρομαγνητικά πεδία συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Τη σημαντικότερη θέση κατέλαβαν οι προτεραιότητες που αφορούσαν την έρευνα της διαχείρισης και εκτίμησης κινδύνου. Όπως προαναφέρθηκε, η εκτίμηση κινδύνου που αφορά τις επικίνδυνες χημικές και καρκινογόνους ουσίες συγκέντρωσε ιδιαίτερη ενδιαφέρον όπως επίσης και η διαχείριση του κινδύνου χημικών ουσιών με την αντικατάστασή τους από λιγότερο βλαφερές ουσίες. Υποβλήθηκαν αναφορές όσον αφορά τη διαχείριση κινδύνου στις ΜΜΕ. Άλλοι τομείς διαχείρισης κινδύνου περιλάμβαναν ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης της ΕΑΥ, πιστοποίηση και θέματα ικανοτήτων.

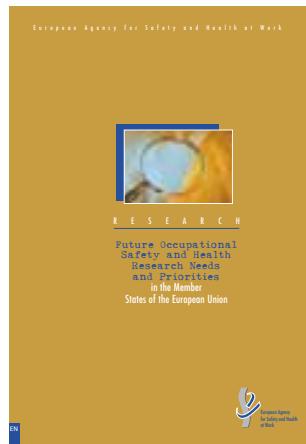
Προτεραιότητες εντός των κύριων κατηγοριών όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ΕΑΥ

Κοινώνια και οργάνωση της εργασίας

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις κατέλαβαν τη σημαντικότερη θέση λόγω των ιδιαίτερων αναγκών που τους αναγνωρίστηκαν (βλ. πίνακα 2). Υπάρχουν επίσης ορισμένες ομάδες όπως οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας και τα άτομα με μειωμένη ικανότητα εργασίας που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα κράτη μέλη. Όσον αφορά τις αλλαγές στα πρότυπα εργασίας, η τηλεργασία και η υπερογκολία εμφανίστηκαν ως σημαντικοί τομείς για μελλοντική έρευνα. Οι αυτοαπασχολούμενοι αναφέρθηκαν με ξεχωριστό ενδιαφέρον και στο σεμινάριο εμπειρογνωμόνων.

Διαχείριση και τεχνολογία

Η εκτίμηση κινδύνου εξακολουθεί να θεωρείται ως σημαντικό θέμα, στο οποίο δίδεται πρωταρχική προτεραιότητα στην κατηγορία «διαχείριση και τεχνολογία». Η ένταξη των συστημάτων διαχείρισης της ΕΑΥ σε άλλα συστήματα διαχείρισης (όπως έλεγχος ποιότητας και περιβαλλοντικά

θέματα) ξεχώρισαν επίσης ως σημαντικά θέματα. Έμφαση δόθηκε στην εξωτερική υποστήριξη, π.χ. αξιοποίηση εμπειριών τρίτων (καλύτερη πρακτική, συγκριτική αξιολόγηση) και ανάπτυξη μάθησης και ικανοτήτων.

Όσον αφορά την τεχνολογική ανάπτυξη, τα κράτη μέλη επιστήμαναν την ανάγκη για έρευνα στους τομείς της ανάπτυξης και της χρήσης νέων προϊόντων, των μεθόδων παραγωγής, των διαδικασιών και του εξοπλισμού για την εξάλειψη ή τη μείωση των κινδύνων. Υποβλήθηκαν επίσης αναφορές όσον αφορά την αντικατάσταση χημικών ουσιών.

Κίνδυνοι στο περιβάλλον εργασίας

Οι κίνδυνοι στο «περιβάλλον εργασίας» συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη προσοχή, καταδεικνύοντας ότι οι γνώσεις για τον τρόπο ελέγχου τους εξακολουθούν να είναι ελλιπείς.

Επιπτώσεις στην υγεία

Η σχετικά υψηλή βαθμολογία που συγκέντρωσε αυτή η κατηγορία καταδεικνύει την αυξανόμενη συνειδητοποίηση ότι πρέπει να δοθεί έμφαση σε αμφότερες τις πινέξες της ασφάλειας και της υγείας στην πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων.

Ειδικά και λοιπά θέματα που αφορούν το περιβάλλον εργασίας και την υγεία

Λίγες μόνο χώρες αναφέρθηκαν σε κινδύνους που συνδέονται με συγκεκριμένες δραστηριότητες. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη γεωργία, την μεταποίηση, τις κατασκευές, τις μεταφορές, τα κοινωνικά επαγγέλματα και τα επαγγέλματα υγείας. Υπήρξε μία μόνο εθνική αναφορά σε ειδικές επαγγελματικές ομάδες.

Πίνακας 2. Προτεραιότητες εντός των κύριων κατηγοριών όσον αφορά την έρευνα στην ΕΑΥ

Κοινωνία και οργάνωση της εργασίας

- Μικρομεσαίες επιχειρήσεις
- Μελέτες ΕΑΥ κόστους/ωφέλειας
- Ανάλυση κόστους της ΕΑΥ, κόστη απυχημάτων και ασθενειών
- Υπεργολαβίες
- Εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας
- Τομα με μειωμένη ικανότητα εργασίας
- Τηλεργασία
- Αυτοαπασχολούμενοι
- Οργανωτικές πρακτικές
- Έκτακτοι εργαζόμενοι
- Νέοι εργαζόμενοι

Διαχείριση και τεχνολογία

- Εκτίμηση κινδύνου
- Διαχείριση κινδύνου στις ΜΜΕ
- Αντικατάσταση επικίνδυνων ουσιών
- Νέα ασφαλή προϊόντα, μέθοδοι παραγωγής, διαδικασίες και εξοπλισμός (για την πρόληψη κινδύνων που οφείλονται σε παράγοντες ασφάλειας, σε εργονομικούς, βιολογικούς, φυσικούς ή ψυχολογικούς παράγοντες κινδύνου)
- Συστήματα διαχείρισης της ΕΑΥ, πιστοποίηση διαχείρισης ΕΑΥ, ένταξη σε άλλα συστήματα διαχείρισης
- Καλύτερες πρακτικές, συγκριτική αξιολόγηση
- Μάθηση και ανάπτυξη ικανοτήτων, μεθοδολογίες κατάρτισης
- Πρόληψη απυχημάτων
- Προαγωγή της υγείας στο χώρο εργασίας, μέθοδοι των υπηρεσιών υγείας στην εργασία
- Ενημέρωση και αντιληφτή των κινδύνων
- Διαχείριση και συμμετοχή εργαζομένων
- Μηχανές, ασφάλεια εγκαταστάσεων και μηχανικές εργασίες (π.χ. η εκτίμηση κινδύνου όσον αφορά τη λειτουργία, την επισκευή και τη συντήρηση μηχανών και εγκαταστάσεων)

Κίνδυνοι στο εργασιακό περιβάλλον

■	Ψυχοκοινωνικοί παράγοντες κινδύνου
■	Εργονομικοί παράγοντες κινδύνου
■	Χημικοί παράγοντες κινδύνου
■	Κίνδυνοι ασφάλειας
■	Φυσικοί παράγοντες κινδύνου
■	Βιολογικοί παράγοντες κινδύνου

Επιπτώσεις στην υγεία

- Επαγγελματικές και άλλες ασθένειες που οφείλονται στην εργασία

Ειδικά θέματα

- Κίνδυνοι που συνδέονται με συγκεκριμένες δραστηριότητες
- Ανάπτυξη μεθοδολογιών

Υπόμνημα:

Ο αριθμός των κρατών μελών που έδωσαν ιδιαίτερη προσοχή σε έναν ή περισσότερους κινδύνους μιας συγκεκριμένης καπηγορίας.

- = κίνδυνοι που αναφέρθηκαν 12-13 φορές
- = κίνδυνοι που αναφέρθηκαν 10-11 φορές
- = κίνδυνοι που αναφέρθηκαν 8-9 φορές
- = κίνδυνοι που αναφέρθηκαν 6-7 φορές

Ανάγκη για ευρωπαϊκή συνεργασία

Τα κράτη μέλη κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η μεγαλύτερη ανάγκη για συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο εντοπίζεται στην οργάνωση κοινών ερευνητικών σχεδίων και προγραμμάτων.

Εταίροι για την εκπόνηση της έκθεσης

Η Θεματική Ομάδα του Δικτύου του Οργανισμού για την Έρευνα στην Εργασία και Υγεία παρέειχε υποστήριξη στην οργάνωση και παρακολούθηση της έκθεσης. Η ομάδα αποτελείται από ερευνητικούς εμπειρογνώμονες στον τομέα της ΕΑΥ των κρατών μελών της ΕΕ, από κοινωνικούς εταίρους και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το Εργαστήριο Υγείας και Ασφάλειας, HB, παρείχε τη συνδρομή του για την ανάλυση των εθνικών εκθέσεων των κρατών μελών και για την εκπόνηση της περιληφτης της έκθεσης. Η εργασία διεξήχθη στο πλαίσιο του Θεματικού Κέντρου για την Έρευνα- Εργασία και Υγεία.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός διοργάνωσε σεμινάριο εμπειρογνωμόνων στο Μπιλμπάο, τον Ιούνιο του 1999, για τη συζήτηση των προκαταρτικών αποτελεσμάτων αυτού του σχεδίου. Στο σεμινάριο συμμετείχαν εμπειρογνώμονες και αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων σε θέματα έρευνας από τα κράτη μέλη, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ευρωπαϊκά ερευνητικά ίδρυματα και κοινωνικοί εταίροι καθώς και εκπρόσωποι από τις Η.Π.Α.

Πώς διατίθεται η δημοσίευση:

Η περιληφτης της έκθεσης διατίθεται στην αγγλική γλώσσα στο δικτυακό τόπο του Οργανισμού στη διεύθυνση <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/resprior/>.

Η έντυπη έκδοση της έκθεσης - «Μελλοντικές ανάγκες και προτεραιότητες όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, 2000, ISBN XXX XXX - μπορεί να παραγγελθεί από την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων της ΕΚ EUR-OP στο Λουξεμβούργο (<http://eur-op.eu.int/>) ή από τα εξουσιοδοτημένα σημεία πώλησης. Η τιμή στο Λουξεμβούργο είναι X ευρώ (εκτός ΦΠΑ).

Το παρόν δελτίο τεχνικών στοιχείων διατίθεται σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ στη διεύθυνση <http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/>.

1. (.....)